

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	051 Економіка
тип і назва освітньої програми	освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС –4 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю –залік
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробника(ів)	Викладач: Михайлова Олена , к.е.н., доцент Контакти: ауд. 484 (навчальний корпус 4) olena.mykhailova@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/myhaylova-olena-sergiyivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Підприємництво» є досягнуті результати вивчення освітніх компонентів: «Економічна теорія», «Економіка підприємства», «Проектний аналіз», «Господарське законодавство»
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним. <i>Фахові:</i> СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
Програмні результати навчання	ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Окрім базових знань з підприємництва, дисципліна розвиває критичне мислення; вміння аргументовано відстоювати свою позицію; ефективно комунікувати; аналізувати проблеми та працювати в команді; здобувачі набувають навичок прийняття зважених рішень і відповідного

ставлення до своїх обов'язків, що є необхідними для успішної професійної діяльності та соціальної інтеграції; особлива увага приділяється вмінню брати на себе відповідальність за прийняті рішення, що є ключовим фактором у досягненні успіху як у професійній, так і в особистісній сфері розвитку

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Надати здобувачам знання про науково-теоретичні основи, методологічні й організаційні положення для ефективного здійснення підприємницької діяльності

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Загальні основи підприємництва
- Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності
- Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів бізнесу
- Тема 4. Установчі документи та порядок реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності
- Тема 5. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації
- Тема 6. Механізм створення власної справи
- Тема 7. Планування в підприємницькій діяльності
- Тема 8. Фінансове забезпечення бізнесу
- Тема 9. Основи оподаткування підприємницької діяльності
- Тема 10. Ризики підприємницької діяльності
- Тема 11. Підприємницька діяльність у сфері торгівлі і послуг
- Тема 12. Менеджмент та маркетинг торговельного підприємства

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення, бесіда*; наочні методи: *ілюстрування; демонстрування*; практичні методи: *вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату*, методи самостійної роботи вдома: *завдання самостійної роботи* робота під керівництвом викладача: *виконання практичних завдань* методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації* методи усного контролю: *обговорення теоретичних питань, доповіді*; методи письмового контролю: *письмове виконання практичних завдань* тестовий контроль: *розв'язування тестів*; інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій*; комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання*

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується заліком та іспитом із занесенням у відомість обліку успішності. Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перекладання

Перекладання видів робіт відбувається відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvitniyprocesnasayt.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvitniyuvannya2023.pdf>).
Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано

	<p>певне завдання</p> <p>Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу директорату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.</p>
<p>- щодо академічної доброчесності</p>	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Виконані творчих завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи особистими міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, недостовірність джерел, списування, присвоєння чужих робіт є втручання в роботу інших осіб і є прикладами можливої академічної недоброчесності. У разі виявлення доведеного факту плагіату, що здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час практичних занять заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.</p>
<p>- щодо відвідування занять</p>	<p>У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvitniyprocesnasayt.pdf polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.</p>

	<p>Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює директор інституту. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань, згідно індивідуально затвердженого графіку.</p>
<p>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
<p>- щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarpoosinyuvannya2023.pdf, студенти мають право оскаржувати результати поточного або семестрового контролю, якщо вони не погоджуються з отриманою оцінкою. Після оголошення результатів студент може звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо оцінки. Якщо в процесі обговорення не вдається вирішити спірну ситуацію, здобувач освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження можуть бути випадки недотримання викладачем встановленої системи оцінювання, зазначеної в робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання, або наявність конфлікту інтересів, про існування якого студент не був і не міг бути обізнаним до проведення оцінювання. Оскаржити результат можна не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</p>	
<p style="text-align: center;">Основні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Апошій В.В., Серета С.А., Шутковська Н.О. Основи підприємництва: Навчальний посібник. Львів. Новий Світ-2000. 2018. С. 323. 2. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. О. В. Димченко; [О. В. Димченко, О. Д. Панова, В. В. Коненко та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – 432 с. 3. Підприємництво: підручник / І. В. Гончарова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 392 с. 4. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. – 515 с. 5. Михайлова О.С., Писаренко С.В., Носенко Д.В., Бондаренко Н.С. Підприємницька діяльність під час війни: особливості, ефективність, стратегії. Вісник Хмельницького національного університету. № 6 Хмельницький 2023. С. 15-21 	

Допоміжні

6. Карпюк Г. Основи підприємництва : навч. посіб. для здобувачів проф. (проф.-техн.) освіти / Г. Карпюк. – Київ : Компанія ВАІТЕ, 2021. – 105 с.
7. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Біла книга. Під загальною редакцією Валерія Кокотя. Київ:, 2020. 98 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1Th4nsvSkLEpZmKg0b6BztOZCLBl_5S/view
8. Підприємництво як чинник розвитку інноваційної моделі економіки України та її регіонів : монографія / під заг. ред. канд. екон. наук, проф. Кривов'язюка І. В. ; Луц. нац. техн. ун-т. – Київ : Кондор, 2020. – 169 с.
9. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : монографія / за заг. ред. проф. Н. М. Соломянюк, проф. Л. В. Страшинської ; Нац. ун-т харч. технологій. – Київ : ЛІДЕР, 2020. – 220 с.
10. Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник /Алексеева С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. – Житомир: "Полісся", 2021. – 248 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

11. <https://se.diia.gov.ua/>
12. <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=295cacd3-0b67-4ec8-88c1-c998a482f50d&tag=RozvitokMalogoISerednogoPidprimnitstva>
13. <https://online.minjust.gov.ua/>
14. <https://prometheus.org.ua/>
15. https://business.diia.gov.ua/courses/biznes-v-agrarnij-sferi-grow-up-agro?fbclid=IwAR3uPiq3FOHQ2ufzxo8cD6laMoMhqbvLfEJ7frApdAZT20f-_rEMjeBWKsU
16. <https://ideabox.name/uk/>
17. <https://www.merezha.ua/>
18. <https://taxer.ua/uk/>
19. <http://old.cost.ua/business/>
20. <https://business.diia.gov.ua/>
21. <https://prozorro.gov.ua/>
22. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол № 1 від 03.09.2024 р.

Додаток до силябусу

**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Доповідь	Презентація	Участь у дебатах	
Тема 1. Загальні основи підприємництва	5				2	7
Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності	5					5
Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів бізнесу	5	3				8
Тема 4. Установчі документи та порядок реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності	5	3			2	10
Тема 5. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації	5					5
Тема 6. Механізм створення власної справи	5	3				8
Тема 7. Планування в підприємницькій діяльності	5	3				8
Тема 8. Фінансове забезпечення бізнесу	5	3				8
Тема 9. Основи оподаткування підприємницької діяльності	5	3				8
Тема 10 Ризики підприємницької діяльності	5	3			2	10
Тема 11. Підприємницька діяльність у сфері торгівлі і послуг	5	3				8
Тема 12. Менеджмент та маркетинг торговельного підприємства	5	3				8
3 будь якої теми на вибір			4			4
3 будь якої теми на вибір				3		3
Іспит						20
Разом	60	27	3	3	6	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	на високому рівні розкрийте питання практичного завдання, здобувач демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі, аргументовано обґрунтовує свій висновок, дає повну, вичерпну відповідь, яка складається з правильного результату, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розмірковувань, відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання та повністю відображає визначений результат навчання за темою.
4	на середньому рівні – здобувач демонструє знання і розуміння основних положень практичного завдання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки та формулює визначення понять, присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді; відповідь частково характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, неповністю демонструє вміння інтегрувати знання та неповністю відображає визначений результат навчання за темою.
3	на достатньому рівні – здобувач демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання, наявні суттєві помилки, висновки неповні без розуміння необхідної термінологічної бази; здобувач не демонструє вміння аналізувати практичне завдання, відсутня мотивація до самоосвіти, відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання.
2	на низькому рівні – здобувач демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання, наявні суттєві помилки, висновки неповні без розуміння необхідної термінологічної бази; здобувач не демонструє вміння аналізувати завдання практичного завдання, відсутня мотивація до самоосвіти.
1	на дуже низькому рівні – здобувач демонструє практично відсутність знань і розуміння основних положень питання, відповіді засновані на грубих помилках, викладений матеріал є неповним і недостовірним, з великими помилками в обґрунтуванні відповіді.

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	на високому рівні – здобувач демонструє розуміння сутності матеріалу, про що свідчать 90 -100 % правильних відповідей
2	на середньому рівні – здобувач демонструє знання і розуміння основних положень завдань (75 – 89 % вірних відповідей)
1	на достатньому рівні – здобувач демонструє неточні знання і розуміння основних положень матеріалу, що підтверджується 50 – 64 % вірних відповідей

Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	на високому рівні – здобувач демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; обґрунтовано викладає питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно розташовує, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння в практичній діяльності, прагне до самоорганізації та самоосвіти, обговорює основи, що сприяють розвитку підприємницької культури та активності, емоційності до етичних цінностей, демонструє знання.
3	на середньому рівні – здобувач демонструє знання і розуміння основних положень питання, вільно викладає питання, застосовуючи необхідну термінологію, але подає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; демонструє прагнення до самоосвіти, обговорює основи підприємницької культури та соціалізації.

2	на достатньому рівні – здобувач демонструє неточні знання і розуміння основних положень питання; самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну термінологію, уміє дати визначення поняттям, аналізує зміст теми за простим планом; висновки неповні; наявні несуттєві помилки або слабкий аналіз питання, демонструє недостатню самоорганізацію, часткове визначення основ загальної підприємницької культури.
1	на низькому рівні – здобувач демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, використовує обмежену кількість джерел, часто з помилками; виклад матеріалу неповний, присутні значні прогалини в логіці та аргументації; термінологія неправильно або взагалі не використовується; висновки слабо пов'язані з викладеним матеріалом; не виявляє прагнення до самоорганізації, демонструє поверхневі знання з питань підприємницької культури.

Шкала та критерії оцінювання підготовки презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	високий рівень – здобувач демонструє розуміння сутності відображеного матеріалу, побудова презентація логічна та самостійна у викладі; презентація графічно насичена, що покращує сприйняття матеріалу, питання повністю розкриті.
2	середній рівень – здобувач демонструє знання і розуміння основних положень матеріалу що викладається, але подає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо відображає матеріал; недостатньо використано графічний матеріал для кращого сприйняття, питання розкриті частково.
1	низький рівень – здобувач демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; подає матеріал на низькому рівні, мало графічного матеріалу, який відображає матеріал презентації, питання розкриті не в повному обсязі.

Шкала та критерії оцінювання участі у дебатах

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Приймає активну участь в дебатах, демонструє знання з теми вільно володіє термінологією, демонструє здатність працювати в команді
1	Демонструє пасивність в обговоренні, допускає певні помилки в термінології, повільно реагує в командній роботі
0	Не приймає активної участі в обговорення, помилково висвітлює терміни, робота в команді носить деструктивний характер